

PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Voditelj: Dragana Đurić, školski knjižničar, Ivana Blagaić, učitelj RN

4. razred

Vrijeme: 11. prosinca 2018.

Trajanje: 90 min (2 šk. sata)

Tema: Služenje rječnikom i pravopisom u školskoj knjižnici

Cilj: Poticati učenike na samostalno korištenje referentne zbirke u školskoj knjižnici kao pomoćne literature u učenju

Ključni pojmovi: referentna/priručna zbirka, rječnik, pravopis

Ishodi učenja/poučavanja:

Učenici će moći:

- odrediti smještaj i oznaku referente zbirke u školskoj knjižnici
- objasniti sličnosti i razlike između različitih vrsta referentne literature
- služiti se tiskanim i/ili online rječnikom i pravopisom

Izvori znanja:

Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara. Jasminka Lovrinčević (et. al.).

Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2005.

Anić, Vladimir. Veliki rječnik hrvatskog jezika. Zagreb: Novi Liber, 2003.

Rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža; Školska knjiga, 2005.

Anić, Vladimir. Rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb: Novi Liber, 1998.

Hrvatski pravopis. Zagreb: institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2013.

Hrvatski pravopis. URL: <http://pravopis.hr/> (8.12.2018.)

Hrvatski jezični portal. URL: <http://hjp.znanje.hr/> (8.12.2018.)

Strategije i metode:

1. Evokacija: (10 min) Grupni brainstorming: enciklopedija

2. Razumijevanje značenja:

a) Dvostruki dnevnik – na zadani tekst (v. prilog) (25 min)

– **individualni rad:** izdvojiti dijelove teksta koji su zanimljivi, novi, podsjećaju na neko iskustvo i sl.; zapisati komentar o izdvojenom ulomku ili dijelu teksta

Inventura 1.: izlaganje - zabilježiti na ploči zapažanja, ideje i mišljenja učenika

Pitanja o značenjima:

1. Što ste zapamtili o ovom tekstu?
2. O čemu ste razmišljali dok ste čitali?
3. Koja je najvažnija poruka ovog teksta?

Inventura 2: Učenici pronalaze ormare i police s referentom zbirkom u školskoj knjižnici te uzimaju rječnik i pravopis za nastavak aktivnosti.

b) "Trampi"(zamijeni) problem – učenike treba podijeliti u parove (4 para) koji će zadane riječi/pojmove te pravopisna pravila pronaći u tiskanom i elektroničkom rječniku i pravopisu (40 min)

Najprije parovi dobivaju zadatak da se služe tiskanim i elektroničkim (online) rječnikom (15 min):

1. par se najprije služi **tiskanim rječnikom:** traži značenje riječi/pojmova- **rječnik i zbirka**, a zatim se služi **elektroničkim/online rječnikom** - traži značenje riječi/pojmova - **leksikon i priručnik**.

2. par se najprije služi **online** izvorima i traži značenje riječi **lektira i atlas**, a zatim tiskanim izvorima tražeći značenje riječi **pravopis i informacija**

Parovi međusobno razmjene kartice.

Inventura 3.: svaki par izlaže značenje riječi/pojmova koje učitelj bilježi na ploči (5 min)

Zatim parovi dobivaju zadatak da se služe tiskanim i elektroničkim (online) pravopisom kako bi proučili i primijenili pravilo pisanja ije/je (15 min):

1. par u online (elektroničkom) pravopisu proučava pravila pisanja ije/je te proučeno pravilo primjenjuje na – primjerima u ikavici prema dugom ili kratkom izgovoru sloga: **dijete, miješati, razumjeti, djed, svijetlo mjesto, cvijet, snijeg, izgorjeti**

2. par, pravilo pisanja ije/je proučava u tiskanom pravopisu te primjenjuje pravila pisanja ije/je – primjeri u ikavici prema dugom ili kratkom izgovoru sloga: **dječji, tijelo, medvjed, riječ, lijek, cvijet, vjerovati, pjevač, osmijeh.**

Parovi međusobno razmjene kartice

Inventura 4.: svaki par izlaže primjenu pravila za pisanje glasova ije/je koje učitelj bilježi na ploči (5 min)

3. Refleksija: (15 min)

Pregled bilješki u dvostrukom dnevniku – učenici će u svoje , u već zabilježena zapažanja dopisati što su na radionici novo naučili te će pojedinačno izlagati svoja zapažanja koja će učitelj bilježiti na ploči

Oblici rada: individualni rad, rad u parovima, frontalni rad

Aktivnosti učenika:

- rad na tekstu
- pronalaženje referentne zbirke u školskoj knjižnici (smještaj i oznaka)
- pronalaženje značenja riječi/pojmova u rječniku – tiskana knjiga i on line rječnik
- snalaženje u pravopisu - tiskana knjiga i on line pravopis
- razmjena ideja i postavljanje pitanja
- izrada kategorija pojmova

Nastavna sredstva/mediji: prostor školske knjižnice/čitaonice, referentna zbirka, tekst, papir, flomasteri, kompjuteri (Internet)

Evaluacija:

Evaluacijski listić: vrednovanje radionice

REFERENTNA ILI PRIRUČNA ZBIRKA U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Svaka, pa tako i školska knjižnica ima više skupina knjiga. Takva skupina sličnih ili istih knjiga stoji zajedno na određenim policama, a naziva se zbirka. Najčešće zbirke su:

- obavezna lektira
- ostale knjige, koje nisu lektira, pripadaju skupini zabavne književnosti
- referentna zbirka koju čine: rječnici, enciklopedije, leksikoni i pravopisi
- znanstveno-popularna i stručna literatura kao što su knjige iz povijesti, geografije, prirode i slično
- druge zbirke

Priručna ili referentna zbirka je posebna skupina knjiga s mnogo informacija iz svih znanstvenih područja. Takve knjige su namijenjene brzom pronalaženju potrebnih informacija. Riječi su poredane abecednim redom te nešto objašnjavaju i upućuju nas na neka opširnija objašnjenja njihova značenja.

Referentna zbirka u školskoj knjižnici služi kao pomoć u učenju, samostalnom i istraživačkom radu te pisanju radova. Smješta se u posebni dio knjižnice, najčešće u staklenim ormarima. Te se knjige ne posuđuje već se koriste u čitaonici.

Priručnu zbirku čine: *enciklopedije, leksikoni, atlasi, rječnici i pravopisi*

Danas je na Internetu moguće pretraživati gotovo sve velike svjetske enciklopedije, leksikone i rječnike kao i pravopise svih svjetskih jezika pa tako i hrvatskog jezika.

Prilog 2.

Pravopisno pravilo za pisanje glasova ije/je:

Ije/je/e

Ako je izgovor sloga dug, piše se **ije**:

- bijel, cvijet, dijete, krijesnica, lijek, lijep, miješati, miješalica, mlijeko, mliječni, obavijestiti, odijelo, riječ, rijeka, slijev, snijeg, stijenka, svijet, tijek, tijekom, tijelo, osmijeh, podsmijeh, prieglas, prijelaz, prijelazni, prijepis, prijevara, prijevoz, procijep, prvijenac
- slijedeći (glagolski prilog) , svijetlo (pridjev), svijetleći (glagolski prilog) .

Iz tradicijskih razloga piše se **Tijelovo** iako je stariji i čest izgovor s kratkosilaznim naglaskom.

Ako je izgovor sloga kratak, piše se **je**:

- čovjek, djed, izgorjeti, medvjed, mjesto, polumjer, promjer, razumjeti, savjet, sjena, vjera
- sljedeći (pridjev) , svetlo (imenica), svetleći (pridjev) .

U nekim riječima zabilježen je dvostruki izgovor, a pišu se s **je**: bljesak, bljeskati, cvjetni, cvjetnjak, nasljeđe, smješko, snježni .

U nekim je riječima došlo do promjene u izgovoru, pa se, iako većina govornika izgovara dugi slog, piše **je**: rječnik, vjesnik.

U nekim rijetkim slučajevima piše se **je** iako je izgovor dug:

- u glagolima izvedenim od mjera, mjesto, sjesti: namještati, premještati, zamjerati, zasjedati
- u genitivu množine imenica: mjesto – mjestā, sjena – sjenā, vjera – vjerā, zdjela – zdjelā
- u nekih imenica: pjev, sjenka, smjer, vjernost.

U oblicima riječi i pri tvorbi riječi katkad se slog dulji ili krati.

Prilog 3.

Kartice s pojmovima za korištenje rječnika: 1. par

<p>Potraži značenje riječi:</p> <p>RJEČNIK</p>	<p>Potraži značenje riječi:</p> <p>ZBIRKA</p>
<p>Potraži značenje riječi u on line rječniku: <i>Hrvatski jezični portal</i></p> <p>LEKTIRA</p>	<p>Potraži značenje riječi u on line rječniku: <i>Hrvatski jezični portal</i></p> <p>ATLAS</p>

Kartice s pojmovima za korištenje rječnika: 2. par

<p>Potraži značenje riječi:</p> <p>LEKSIKON</p>	<p>Potraži značenje riječi:</p> <p>PRIRUČNIK</p>
<p>Potraži značenje riječi u on line rječniku: <i>Hrvatski jezični portal:</i></p> <p>PRAVOPIS</p>	<p>Potraži značenje riječi u on line rječniku: <i>Hrvatski jezični portal:</i></p> <p>INFORMACIJA</p>

Prilog 4

Kartice s riječima za primjenu pravila pisanja glasova ije/je:

1. DITE	4. MIŠATI	7. RAZUMITI
2. DIDA	5. SVITLO	8. MISTO
3. CVITNI	6. SNIG	9. IZGORITI

1. DIČIJI	4. RIČ	7. VIROVATI (u nešto)
2. TILO	5. LIK (liječi)	8. OSMIH (na licu)
3. MEDVID	6. CVIT	9. PIVAČ

Evaluacijski listić:

Naziv radionice: **Služenje rječnikom i pravopisom u školskoj knjižnici**

Datum i mjesto: **11. prosinca. 2018.**

Pitanja:

1. U kojoj mjeri ti je jasna i razumljiva tema o kojoj smo istraživali? (Što više kvadratića obojiš, znači da ti je tema bila jasnija i razumljivija)

--	--	--	--	--

2. U kojoj mjeri ti je bila zanimljiva tema? (Oboji onoliko kvadratića koliko ti je tema bila zanimljiva)

--	--	--	--	--

3. Sto ti se na radionici najviše svidjelo?

4. Molim te, napiši svoje komentare o radionici.
